

Bencsik András: Egy organikus társadalom vázlata

2014 augusztus 23. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A Demokrata cikksorozatot indított Változatok demokráciára címmel, Orbán Viktor tusnádfürdői beszédének apropóján. Bencsik András vitaindító írása.

A létez? szocializmus korszakát lezáró rendszerváltozást is történelmi múltba helyezte Orbán Viktor miniszterelnök nagy visszhangot és heves vitát kiváltó tusnádfürd?i beszédében, amikor a 2008-ban kirobbant világgazdasági válságot olyan, immár negyedik korszakhatárnak nevezte, amely a XX. századi els? és második világháborút, valamint a szovjet birodalom 1990-es összeomlását követ?en ezúttal is alapvet?en változtatta meg az emberek életét. A miniszterelnök szerint a nemzetek között egyre élesebb verseny folyik az új társadalmi paradigma megtalálásáért, s úgy látja, hogy a liberális demokrácia korszakát egy nemzeti szervez?dés? és munka alapú demokrácia korszaka váltja fel.

BENCSIK
ANDRÁS

VÁLTOZATOK DEMOKRÁCIÁRA

Egy organikus társadalom vázlata

Orbán Viktor beszédében ?si aranyszabályt idézett: „Úgy bánj mással, ahogy te is elvárod, hogy veled bánjanak!” Ezt Jézus így mondja: „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük!” Illetve egyszerűbben: „Úgy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket!” A Talmud szerint: „Amit magadnak nem kívánsz, azt ne tedd másnak!” A Koránban: „Egyik?tök sem hisz igazán, amíg nem kívánjátok azt a másoknak, amit magatoknak kívántok.” A hinduizmusban: „Ne tegyél olyat másokkal, ami fájdalmat okozna, ha veled tennék!” Buddha mondja: „Ne bánj másokkal olyan módon, amelyet bántónak találnál, ha veled bántánának úgy!” Konfucius pedig: „Ne tedd másokkal, amit nem akarsz, hogy veled megtegyenek!”

A legfontosabb, antik gyökér?, de máig érvényes erkölcsi alapvetés társadalomszervez? elvként való felfrissítése azért szakítás azzal a liberális felfogással, hogy amit a törvény nem tilt, azt szabad, mert a törvényt mindig egy (ki)választott elit alkotja meg. Mivel az elitnek csak az lehet része, aki elfogadja e közfelfogás alapelveit, szükségképpen olyan törvényeket alkot, amelyek ennek megfelelnek. Az azonos nem?ek házasságának törvényi engedélyezése elitista lépés, hiszen azt a kezdett?l fogva létez? egyetemes családfelfogást tagadja meg, amelynek az emberiség a létét köszönheti. Vagy például a tömegtermelés és tömegfogyasztás, illetve az ebb?l nyerhet? haszon maximalizálásának gyakorlata, az outsourcing pedig a túlélés egyik legfontosabb feltételét, a társadalmi szolidaritást tagadja meg, amikor a népszerű fogyasztási cikkek gyártását a nagyvállalkozások olyan országokba szervezik ki, ahol a rezsi és a munkabér a töredéke az otthoninak.

Bár ezt a gyakorlatot a monopóliumok azzal az érveléssel védik, hogy egyrészt így a gyártási költségek lecsökkenthetők, azaz a termékek egyre jobbak és olcsóbbak lesznek, másfel?l a távoli koldusszegény országokban munkahelyeket teremtenek, a valóság azonban az, hogy a liberális gazdaságpolitika által létrehozott globalizmus gyakorlatilag a világ legszegényebb népeinek rabszolgamunkáján alapul. Az Orbán Viktor által munkaalapú társadalomnak nevezett új demokráciamodellhez ezért célszerű hozzáf?znünk, hogy ez itt és most tulajdonképpen a rabszolgamunkára alapozott társadalmi modellel szemben fogalmazódik meg. És valóban: egy olyan elképzelés, amely a fogyasztást és a termelést lehetőleg egy kultúrkörben kívánja megvalósítani – nem zárva ki természetesen az értelmes mérték?, tartalmú és arányú – nemzetközi együttm?ködést, forradalmian új társadalomfelfogást feltételez. Mert ki és hogyan lenne képes a t?két saját érdekeivel szemben társadalmi szolidaritásra kényszeríteni?

A kilencvenes évek legelején a Pesti Hírlap napilap f?szerkeszt?jeként lehet?ségem volt Lovas István hatalmas vitát kiváltó cikkét közzéadni a szingapúri társadalomszervezési modellről. Arról az úgymond autoriter demokráciáról, amit a szingapúri államminiszter, Lee Kuan Yu vezetett be, s ami a koldusszegény miniállamot a világ legsikeresebb gazdaságai közé repítette, ahol egyébként máig tartósan meg tudta vetni a lábát. A szület?ben lévő magyar demokráciának egy lehetséges, másfajta receptet felmutatni kívánó Szingapúr-vita – hogy legalább gondolkodjunk el egy másik lehet?ségen – sokáig gy?r?zött a lap hasábjain, s utólag elmondható, Lovas István

fejtegetéseit általános és heves elutasítás fogadta. A kilencvenes évek társadalmi elitjének még elviselhetetlen volt a vágyva vágyott liberális demokráciától eltérő felfogás. Közel huszonöt évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy – lakva ismerjük meg az ember – a liberális dogmában mind többen kételkedni merjenek, de még polgári körökben is meglepetést és enyhe riadalmat keltettek a miniszterelnök szinte szavai, holott tényleg igaz, hogy az egyes nemzetek gazdasági sikerei nem feltétlenül függenek össze a szabadelvű demokráciával. Kína, Oroszország, Szingapúr vagy Törökország látványos gazdasági eredményei mögött vagy nincsenek, vagy csak nagyon korlátozottan lehetnek fel liberális értékek.

Pedig a gazdasági siker és a túlélés esélye szorosan összefügg, mert a fejlett világ túlnyomó többségére jellemző, hogy népessége gyorsuló ütemben fogy. Matematikai számításokkal ki lehet mutatni, hogy az egyes országok gazdasága a népesség egy kritikus szám alá csökkenésével mikor omlik össze (lásd Pokol Béla: Európa végnapjai, A demográfiai összeroppanás következményei - Kairosz), ám e nyomasztó tény a legtöbb európai társadalom nem hajlandó s tán már nem is képes értelmezni. Egy most közölt tanulmány szerint a 2001. évi átlagos gyermekszám Magyarországon 1,3 volt. Ezen belül a roma népességnél 2,9. A tanulmány szerzői szerint 2050-ig már csak akkor remélhető létszámfenntartás, ha az átlagos gyermekszám tartósan 1,7 felett alakul, az élettartamok elérik a 80 évet, és évente legalább 25 ezer fű vándorol be... Itt álljunk meg egy pillanatra: ez azt jelenti, hogy az elkövetkező 36 évben legalább 900 ezer bevándorlónak kell hozzánk érkeznie ahhoz, hogy a tízmillió lélekszám ne változzék (addigra a romák is legalább 900 ezren lesznek)... Mindez azonban csak akkor valósul meg, ha a magyar társadalom túlnyomó részét rá lehet venni arra, hogy minimum két, de lehetőség szerint inkább három gyermeket vállaljon, mert körülbelül ez kell az 1,7-es átlaghoz. Ha nem, a társadalom összeomlik.

Ezt a célfeladatot a liberális gondolkodás azért nem hajlandó befogadni, mert számára a nemzet mint a család legnagyobb kiterjesztése az egyéni önmegvalósítás utolsó legyőzendő akadályát jelenti. Ezért van az, hogy a liberális demokrácia szellemi keretei között a nemzeti léptékű kihívásokra nincs szándék válaszolni, sőt. Ezekre a liberális társadalom vak és süket, s aki ezeket mégis felhánytorgatja, az jó esetben néma elutasításban részesül, rossz esetben támadásokban. Az ok a liberalizmus alaptézisében, az egyén minél teljesebb szabadságában keresendő. A liberalizmus az egyént helyezi a piedesztálra. A társadalmi jó és rossz fogalmát kizárólag az elnyomott egyén aspektusából vizsgálja. Ahol elnyomást vagy csak korlátozásokat észlel, ott azonnal akcióba lép. A múlt század eleji női emancipációs mozgalmak – amelyek mellesleg a még fejletlen ipari tömegtermelést birtokló férfékeknek hatalmas számú olcsó munkaerőt biztosítottak – sikeresen szétzúzták az évezredek családmodelljét, aláásták a természet szerint hierarchiát, ami bár vitathatatlanul eltorzult és megmerevedett, ám a család enélkül működésképtelenné válik. A család lényege ugyanis nem az együttélés, hanem gyerekek létrehozása és felnevelése. Az emancipált nő azonban igazságtalannak tartja, hogy otthon sínyldjön egy vagy több gyerekkel, amíg a férje a kocsmában a haverokkal szórakozik, sőt magát a terhességet (korábban áldott állapotot) is igazságtalannak és kirekesztőnek tartja, ami ráadásul elveszi legszebb éveit... A liberalizmus nem a családon belüli harmóniáért lépett fel, hogy például egy férfi is pelenkázhat, hanem a nőt a dezertálásra biztatta és biztatja ma is. A probléma tehát az, hogy a család mint olyan nem alanya és nem is tárgya a liberális világszemléletnek, hanem egy olyan meghaladott társadalmi jelenség, ami helyett egyelőre még nem sikerült jobbat kitalálni.

Anélkül, hogy belemélyednénk a tradicionális államelméletek közös vonásaiba, jegyezzük itt meg, hogy döntő különbség van a liberálisok által elszeretettel emlegetett állam és a tradicionális felfogásban kiemelt nép, nemzet között. Tradicionális aspektusból az állam olyan, mint az ember ruhája. Formája koronként, helyzetenként, területenként változik, sőt olykor meg is szűnhet időlegesen vagy véglegesen. A nemzet időben és térben állandó, és ellentétben a halandó emberrel, halhatatlan (bár kiírható). Az állam alapegysége az egyén, a nemzet alapegysége a család. Az állam rendező elve a törvény és a szabadság egyensúlya. A nemzet rendező elve a szeretet és a tekintély harmóniája. Az állam (koronként változó mértékben) demokratikus. A család hierarchikus. Az egyén legnagyobb mozgásterét az állam, a család legnagyobb kiterjedése a nemzet.

A liberális nézet csapdája az, hogy bár eredetileg csak a tradicionális államfelfogás merevségét kívánta feloldani, ennek elérését követően dogmává, antitradicionalista államvallássá merevedett. Ilyen megközelítésben az Orbán Viktor által fölemlített illiberális állam tulajdonképpen e merev dogmák áttörése révén jön létre, helyreállítva a nemzet és az állam – ember és ruhája – természetes kapcsolatrendszerét. És oszlassunk el egy félreértést: Orbán Viktor nem létrehozni akarja ezt a nemliberális államot, hanem arra figyelmeztet, hogy akarjuk vagy sem, ez bizony létrejön – a folyamat már el is kezdődött –, ezért jól tesszük, ha időben felkészülünk rá.

Ezt az úgymondott illiberális államot (ronda szó) ezért elnevezhetnénk inkább organikus államnak vagy organikus demokráciának is, mert nem a liberális felfogással szemben, hanem azon túllépve, de annak értékeit megtartva tér vissza szükségképpen a tradicionális, másképpen szólva, természetes létformákhoz. Megtart mindent a korszerű ruházatból és annak kellékeiből, ami jó, kényelmes és hasznos, de visszatér ahhoz a bölcs tanításhoz, hogy nem a

ruha teszi az embert, bár vitathatatlanul jó dolog szép ruhában járni-kelni.

Nem lezárásként, inkább a vitát el?segítend? említem föl itt azt a napokban elhalni látszó gondolatkísérletet, amely a nyugdíjakat a gyerekek száma szerint alakítaná. Liberális aspektusból ez kirekeszt?nek látszik, mert mi lesz szegény szinglikkel és medd? házaspárokkal, akiknek nem lehet gyerekük. Persze az érvelés ekkor is sántít, mert ha egy gyermektelen házaspár évente tartós betétbe helyezi azt a pénzt, amit egy gyermekes a gyerekeire költ, akkor élete végén alighanem nagyobb megtakarítással fog rendelkezni, mint a gyermekes társai.

Tradicionális aspektusból azonban úgy szól a kérdés, hogy milyen eszközökkel lehetne a népességfogyással elkerülhetetlenül bekövetkez? nemzeti katasztrófát elhárítani. És innen nézve gond nélkül megjósolható, hogy a gyerekszámmal összefügg? nyugdíjrendszer így vagy úgy, de kéréletlenül bekövetkezik. Ha másért nem, azért, mert ha nem lesz elég munkavállaló, aki a járulékaiból a nyugdíjat (és a különféle segélyeket, támogatásokat) kitermelje, akkor az öreg szül?k – mint például Kínában, ahol törvény kötelezi az öregek eltartását – vagy kapnak a gyerekeikt?l ételre, ruhára elegend? pénzt, vagy éhen halnak. Akinek pedig nem lesz gyereke és a pénze elfogy, az éhen hal... Ez ilyen egyszerű?.

A javasolt és lehurrogott megoldás nem biztos, hogy a legjobb. De az vitathatatlan, hogy jó irányba mutat, mert jobb a viharra id?ben felkészülni és így védekezni ellene, mint védtelenül elszenvedni annak szörny? következményeit.

Liberális demokrácia

A liberális demokrácia az egyén szabadságát jelöli meg a legfontosabb politikai célként. Választójogot ad minden feln?tt állampolgárnak nemre, rasszra, nemzetiségre, vallásra, gazdasági státusra való tekintet nélkül. A politikai ellenzékét hagyja szabadon m?ködni. A gazdasági élet alapja a magántulajdon és a magánszer?dések. El?nyben részesíti ugyan a szabadpiacot, de bizonyos közjavak esetén meghagyja az állam szerepét.

Jellemz?i: általános választójog, szabad választások, többpártiság, a hatalmi ágak megosztása: törvényhozó, végrehajtó hatalom és igazságszolgáltatás elválasztása, a törvényalkotás állami monopóliuma, az er?szak állami monopóliuma, a fegyveres er?k civil kontrollja, az ellenzék jogosítványainak tiszteletben tartása, szabad pártszervezés és -alapítás.

Liberalizmus

A liberalizmus avagy szabadelv?ség gyökerei a XVII–XVIII. századra, a felvilágosodásba nyúlnak vissza. Olyan korábbi alapelveket tagadott meg, mint az uralkodók isteni felhatalmazása, az öröklött kiváltságok, az államvallás és a protekcionizmus.

A gazdasági liberalizmus támogatja a szabadpiacot és a szabad kereskedelmet, úgy véli, hogy egy láthatatlan kéz spontán rendet teremt az eredend?en szétartó egyéni szándékok és tettek szövevényéb?l, mert a sok egyéni érdek végeredményben a közjó növekedéséhez vezet, feltéve, hogy a szükséges információ és igazságszolgáltatás rendelkezésre áll mindenki számára, azaz senki sem lophat, vagy alkalmazhat kényszert másokkal szemben. A gazdasági liberalizmus a magántulajdonon és az egyének által kötött szer?déseken alapul.

A kulturális liberalizmus az egyéni jogokra koncentrál, a lelkiismeret és az életmód szabadságára, köztük olyanokra mint a szexuális szabadság, a vallásszabadság, a megismerés szabadsága, vagy azon alapelvek, miszerint az állam nem hatolhat be az egyén magánéletébe.

A liberalizmus az egyetemes erkölcs vitathatóságát és viszonylagosságát hirdeti, vele szemben a gondolkodás, szólás és cselekvés kiterjedt szabadságát s ennek keretét, a jogállamot, továbbá a gondolatok szabad áramlását, a magántulajdont, a szabadpiacot, a kormányzat átláthatóságát és a szabad választásokat tartja a legfontosabbnak. A modern liberalizmus alaptételét, mely szerint mindent szabad, ami a törvény nem tilt, egy baloldali politikus (Horn Gyula) így fogalmazta meg: „lehet, hogy nem erkölcsös, de jogszer?”.

Organikus demokrácia

Az organikus demokrácia a család jólétét jelöli meg a legfontosabb politikai célként. Választójogot ad minden feln?tt állampolgárnak nemre, rasszra, nemzetiségre, vallásra, gazdasági státusra való tekintet nélkül. A gyermekkorú, illetve id?skorú egyének védelmét és támogatását a természetes család keretén belül, azzal együttm?ködve

képzeli el. A politikai ellenzéket az alkotmányos kereteken belül hagyja szabadon m?ködni. A társadalmi élet szervez? elve a vitathatatlan alapokon nyugvó közerkölcs, melyet az egyetemes (isteni) természeti törvények?l vezet le.

Az organikus demokrácia három pillére a család, a tanulás és a munka. A gazdasági élet alapja a közösségi és magántulajdon, illetve a közösségi és magánszer?dések harmonikus rendszere. Tiszteli és védi a szabadpiacot, de a gazdaság egyes szektoraiban, els?sorban a közszolgáltatások terén el?nyben részesíti az állam szerepvállalását. Az állam feladatának tekinti a csak nemzeti keretek között m?köd? szabadpiac (pl. alapellátás) nemzetközi együttm?ködésekkel alapuló védelmét a küls? gazdasági hatásokkal szemben.

Jellemz?i: általános választójog, szabad választások, többpártiság, a hatalmi ágak megosztása: törvényhozói hatalom, végrehajtó hatalom és igazságszolgáltatás elválasztása, a törvényalkotás állami monopóliuma és az er?szak állami monopóliuma, az ellenzék jogosítványainak tiszteletben tartása, az alkotmányos rend keretein belüli szabad pártszervezés és -alapítás, egységes és kiegyenlített oktatási rendszer, a család intézményének védelme és támogatása.

Az organizmus a társadalmi szolidaritást hirdeti és azt, hogy ami nem erkölcsös, az nem lehet jogszer?.

Bencsik András - demokrata.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló